Hjørring Kommune

Slutrapport

Vandplanprojekt Rakkeby Å

Hovedvandopland 1.1 Nordlige Kattegat og Skagerrak
Hjørring Kommune

Den Europæiske Fiskerifond:
Danmark og Europa investerer i bæredygtigt fiskeri og akvakultur

Den Europæiske Fiskerifond

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Projektet er finansieret af Fødevareministeriet og EU
Projektet kan ses på Hjørring Kommunes hjemmeside
http://www.hjoerring.dk/Borger/Natur-amp-Vandloeb/Vandplanprojekter.aspx

Slutrapport

Vandplanprojekt Rakkeby Å

Vandplan: Hovedvandopland 1.1 Nordlige Kattegat og Skagerrak
Hjørring Kommune

Indsats

Projektet omfatter vandløbssystemet Rakkeby Å, der er et offentligt vandløb, som udmunder i Liver Å-systemet. Det samlede projekt omfatter Rakkeby Å – Vrejlev Mølle Å – Saksager Bæk med indsatserne AAL-317 og AAL-604, Tollestrup Bæk med indsatserne AAL-362, AAL-363 og AAL-687, Tilløb til Tollestrup Bæk med indsats AAL-292, Gønderup-Poulstrup Bæk med indsats AAL-360, Tilløb ved Vrejlev Kloster med indsatserne AAL-379, AAL-380 og AAL-381, Holme Bæk-Harken-Gunderup Bæk + tilløb med indsatserne AAL-359, AAL-378 og ref. 658. Det samlede projekt omfatter fjernelse af 10 spærringer (AAL-317, AAL-359, AAL-360, AAL-362, AAL-363, AAL-379, AAL-380, AAL-381, AAL-604 og AAL-687) og genåbning af 2 rørlagte strækninger (AAL-292 og AAL-378). Desuden omfatter projektet restaurering af én strækning (ref. 658). Ved realisering af indsatserne vil der i alt åbnes op for 48,07 km vandløb. (Bilag 1, Fig. 1).

Indsats AAL-479, AAL-359, AAL-378, AAL-321 og AAL-292 er imidlertid ikke gennemført. AAL-479 og AAL-321 er dømt ikke-omkostningseffektive af staten. AAL-359 og AAL-378 er der lavet VHM på og AAL-292 er Note-5 godkendt.

Rakkeby Å udmunder i Liver Å, hvis nedre del er omfattet af Natura 2000-område 6 Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å.

Indsatsen er omfattet af vandplan Hovedvandopland 1.1 Nordlige Kattegat og Skagerrak.

Projektperiode

Projektperioden løber fra den 10. september 2015 til den 9. september 2018. Projektet er konkret gennemført i perioden 21. november til 15. marts 2018.

Projektet er således gennemført indenfor den fastsatte projektperiode.

Gennemførsel

Projektet er gennemført i overensstemmelse med detailprojektet (Bilag 2) og i overensstemmelse med de økonomiske omkostninger, der fremgår af tilbud fra Vrå Maskinstation (Bilag 6), der har vundet tilbuddet.

Vrå Maskinstation har sendt faktura til Hjørring Kommune for gennemført projekt (Bilag 7). Hjørring Kommune har betalt de indgåede fakturaer (Bilag 74).

Intern afsatte timer til gennemførsel af projektet og omkostninger til intern løn fremgår af vedhæftet kontrakt (Bilag 11). Det faktiske antal interne timer anvendt på projektet fremgår af bilag 12. Og udbetaling af løn til de medarbejder kommunen har afsat til projektet fremgår af bilag 13, 14, 15 og 16.

Projektet er således gennemført og betalt i henhold til de betingelser, der fremgår af tilsagnet til projekt. Fotodokumentation for gennemført projekt fremgår af bilag 10.

Formål

Formålet med indsatsen er, at forbedre de fysiske forhold og skabe kontinuitet i Rakkeby Å.

Formålet er opnået ved at:

1. Forbedres passage for vandrende fisk og/eller forbedrede opvækst- og gydeforhold for fisk og forbedrede forhold for akvatisk flora og fauna i øvrigt.

2. Koordineres indsatsen med øvrige indsatser.

3. Fjernelse af spærringer på en måde så faldet ikke overstiger 10 ‰ og det tilpasses de lokale fiskebestande og lokal fauna.

4. At der ikke sker skade på dyre og plantearter, der er omfattet af bilag 3 og 5 i naturbeskyttelsesloven.

Effekt af projektet

Det er på nuværende tidspunkt ikke muligt, at sige om realiseringen har fået den forventede effekt på flora og fauna. Flora og fauna skal have tid til at etablere sig før, der kan foretages en sådan vurdering.

Indsats AAL-360 indebar fjernelse af en spærring. I forbindelse med forundersøgelsen blev det konstateret, at der var tale om en spærring i form af en delvist sammenbrudt underdimensioneret vejunderføring
Røret udskiftedes og rørind- og udløb sikredes med 3 tons større sten.
Indsatsen bevirkede at der skabtes passage for især fisk, men også den øvrige vandløbsfauna. Det udskiftede bundsubstrat omkring røret blev af en mere egnet kvalitet og vil betyde en marginal forbedring for de mere rentvandskrævende smådyr og fisk.

Indsats AAL-362 indebar fjernelse af spærring.
I forbindelse med forundersøgelsen blev det konstateret, at der var tale om en spærring i form af et stryg med fald over 10 $^{0}/_{00}$.

Stryget udjævnedes så længden af stryget blev fordoblet. Faldet blev hermed halveret. Indsatsens udførsel gav hermed bedre passage for især fisk, men også den øvrige vandløbsfauna. De mere egnede faldforhold vil øge mulighederne for strømlæ til fisk samt forbedre ynglemulighederne for ørred, ved de mere egnede faldforhold. Dobbelt længde stryg vil være en mindre substratforbedring for de mere rentvandskrævende smådyr.

Indsats AAL-363 indebar fjernelse af spærring.
I forbindelse med forundersøgelsen blev det konstateret, at der var tale om en spærring i form af underdimensioneret vejunderføring. Røret udskiftedes med nye Ø1000 mm rør der placeredes 20 cm dybere end eksisterende kote, for at skabe bund i røret. Rør ind- og udløb sikredes med 6 tons store sten. Hermed forbedredes bundsubstrat og der skabtes passage for især fisk, men også den øvrige vandløbsfauna. Den øgede mængde sten vil øge mulighederne for strømlæ til fisk samt være en substratforbedring for de mere rentvandskrævende smådyr.

Indsats AAL-687 indebar fjernelse af spærring.
I forbindelse med forundersøgelsen blev det konstateret, at der var tale om en spærring i form vejunderføring med styrt ud af røret og et overbredt vandløb nedstrøms for røret pga. erosion.
Vandstanden i røret hævedes ved udlæg af større sten og gydegrus over en strækning på 50 m nedstrøms og vandløbet indsnævredes.
Hermed forbedredes bundsubstratet og der skabtes passage for især fisk, men også den øvrige vandløbsfauna. Den øgede mængde sten vil øge mulighederne for strømlæ til fisk samt være en substratforbedring for de mere rentvandskrævende smådyr. Desuden vil der blive udlagt gydegrus, hvilket vil forbedre ynglemulighederne for ørred. Strækningen vil derfor i fremtiden kunne huse opvækst og gydende fisk.

Indsats AAL-317 indebar fjernelse af spærring.
I forbindelse med forundersøgelsen blev det konstateret at der var tale om en spærring i form vejunderføring Ø4000 mm med overbredt vandløb, pga. fejlanlagt faunapassage.
Vandløbet indsnævredes med store sten, således faunapassagen til odder langs kanten blev udvidet til en bredde på 1 meter.
Hermed forbedredes bundsubstratet og det indsnævrede vandløb skabte passage for især fisk, men også den øvrige vandløbsfauna. Den øgede mængde sten vil øge mulighederne for strømlæ til fisk samt være en substratforbedring for de mere rentvandskrævende smådyr.

Indsats AAL-380 indebar fjernelse af spærring.
Vandstanden i rørunderføringen hævedes ved udlægning af 15 tons større sten samt 50 tons gydegrus (over 50 meter) nedstrøms rørunderføringen. Indsatsen er direkte

forbundet med indsats AAL-379. Hermed forbedredes bundsubstratet og der skabtes passage for især fisk, men også den øvrige vandløbsfauna. Den øgede mængde sten vil øge mulighederne for strømlæ til fisk samt være en substratforbedring for de mere rentvandskrævende smådyr. Desuden vil der blive udlagt gydegrus, hvilket vil forbedre ynglemulighederne for ørred. Strækningen vil derfor i fremtiden kunne huse opvækst og gydende fisk.

Indsats AAL-379 indebar fjernelse af spærring.
Til udjævning af kamelpuklerne blev der udlagt 15 tons større sten samt 50 tons gydegrus med et varierende fald på mellem 5 og 10 $^{0}/_{00}$. Indsatsen er direkte forbundet med indsats AAL-380. Den førte til forbedret kontinuitet på strækningen, og den øgede mængde sten og grus vil øge mulighederne for strømlæ til fisk samt være en substratforbedring for de mere rentvandskrævende smådyr. Samtidig vil udlægningen af gydegrus forbedre ynglemulighederne for ørred. Strækningen vil derfor i fremtiden kunne huse opvækst og gydende fisk.

Indsats AAL-381 indebar fjernelse af spærring.
I forbindelse med forundersøgelsen blev det konstateret, at der var tale om en spærring i form af stryg med fald over 10 $^{0}/_{00}$, opstrøms rørunderføringer.
Stryget udjævnedes så længden af stryget blev forøget. Faldet blev hermed mindsket til ca. 8 $^{0}/_{00}$. Indsatsens udførsel gav hermed bedre passage for især fisk, men også den øvrige vandløbsfauna. Forøgelsen af strygets længde vil være en mindre substratforbedring for de mere rentvandskrævende smådyr.

Indsats Ref. 658 indebar restaurering ved genskabelse af kontinuitet samt yngle- og opvækstområder for ørred.
Vandløbet indsnævredes ved at udlægge 100 ton sten og grus på de mest egnede steder. For at tilskynde god udvikling af de fysiske forhold, placeredes sten i skiftevis højre og venstre side. Hermed forbedredes bundsubstrat og der blev genskabt nogen grad af varierede fysiske forhold. Desuden vil det udlagte gydegrus forbedre ynglemulighederne for fisk. Strækningen vil derfor i fremtiden kunne huse opvækst og gydende fisk.

Indsats AAL-604 indebar hævning af vandstanden nedstrøms en rørunderføring med henblik på at skabe kontinuitet gennem rørunderføringen. Det skete ved udlægning af blandet sten og grus samt gydegrus på en 50 meter lang strækning nedstrøms rørunderføringen. Indsatsen medførte således et forbedret bundsubstrat og der skabtes passage for især fisk men også den øvrige vandløbsfauna. Den øgede mængde sten vil øge mulighederne for strømlæ til fisk samt være en substratforbedring for de mere rentvandskrævende smådyr. Desuden vil der blive udlagt gydegrus, hvilket vil forbedre ynglemulighederne for ørred. Strækningen vil derfor i fremtiden kunne huse opvækst og gydende fisk.

Indsatsernes primære formål er at skabe kontinuitet, og dermed gøre opstrøms beliggende vandløbsstrækninger tilgængelige for især fisk, så vil tilførslen af grus og større sten samtidig løfte vandløbskvaliteten, ved bedring af de fysiske forhold i form af mere fast substrat og øget variation. Sten og grus vil dermed, hvis vandet samtidigt er tilstrækkeligt rent, bedre livsbetingelserne for de rentvandskrævende smådyr. Herved muliggøres et løft i DVFI på strækningen, og samtidig bedres rekrutteringsmulighederne for mere rentvandskrævende dyr op- og nedstrøms den berørte strækning. Udlægning af sten og gydegrus vil øge muligheden for vandløbet igen kan huse en gydende hjemmehørende fiskebestand.